

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Lemgoviae, 1714

Visurgis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-8040

VISURGIS F.

1. Kerfel 2. Wirtelst. Vicus.
3. Visurgis fl. Weiser

VI-

VISURGIS.

MEMORIÆ SACRUM

EXERAT. AMISIUS. STERILES. CAPUT. INTER. ARENAS
 ET. PADERÆ. SOCIAS. LUPPIA. JACET. AQUAS
 SOLUS. EGO. HAS. PATRIÆ. CLARISSIMUS. AMNIS. AD. ORAS
 NAVIBUS. EXTERNAS. PORTO. VISURGIS. OPES
 NEC. ME. BELLA. MINUS. CELEBRANT. ADVERSA. QUIRITUM
 QUAM. QUÆ. PER. FRANCO. GESTA. FUERE. DUCES
 SED. QUOTA. PARS. RERUM. SUPERARET. ROMA. TUIARUM
 AUT. QUISNAM. ARMINII. NOSCERET. ARMA. MEI
 NI. MIHI. QUAM. TACITUS. SCRIPTOR. DEDIT. INCLYTUS. ILLI
 REDDITA. CORBELE. MUNERE. VITA. FORET

**FERDINANDUS. DEI. ET. APO-
 STOLICÆ. SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS
 PADERBORNENSIS. COADJUTOR. MO-
 NASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. CO-
 MES. PYRMONTANUS. ET. LIBER. BA-
 RO. DE. FURSTENBERG.**

IN. RIPA. VISURGIS. ROMANORUM. FRANCO-
 RUM. ET. SAXONUM. BELLIS. NOBILISSIMI. A-
 MNIS. DIOECESIN. PADERBORNENSEM. IN-
 TERFLUENTIS. E. REGIONE. HERI-
 STALLI. SAXONICI

M. H. P.

NOTÆ.

I. PORTO VISURGIS OPES.] Visurgis, qui Werrha & Fulda, infra Mundam, confluentibus, hoc nomen nactus, usque retinet, dum in Oceanum effunditur, mutua Romanorum Germanorumque clade nobilis amnis, à Paterculo, Strabone, Mela, Plinio, Tacito, Floro, Dione, Ptolemæo, Sidonio Apollinari, aliisque memoratur. Carolo M. in diplomate An. XIII, imp. dato *Wiseraa*, scriptori Annalium Caroli Magni *Wisaracha*, Ll. Frisiæ pag. 131. *Wisuraba*, Astronómo, Adelmo, Poëtæ Anonymo ad An. 797. *Wisura*, Adamo Bremensi histor. Ecclesiast. lib. 1. c. 2. *Wisura*, & *Wirraba*, auctori vitæ Caroli M. apud Pithæum *Wisora*, Adoni Viennensi *Wisor* & *Wisara*, in Ll. Frisonum tit. 1. §. 2. & Reginone *Wisara*, scriptori vitæ S. Adalardi apud Bollandum *Wisira*, auctori vitæ S. Bonifacii *Wisaraba*, in hist. Bremensi ad An. 1164. *Wirra*, Ludovico Pio Imp. in diplomatibus Corbeienfi Monasterio datis anno X. & XIII. ejus imperii, Epitomatori Gest. Franc. & Aimoino *Wisera*, hodie accolis *Weser* appellatus. Nonnulli viri docti in carmine Ovidii, sive Albinovani ad Liviam Augustam, *Iturgim* pro *Visurgi* accipiunt. Quod Cluverius improbat, & *Ilargum*, qui amnis est Vindelicæ legendum ostendit in Vindelica & Norico cap. 6.

Visurgim porro fines dicecesis Paderbornensis ingressum, infra Helmershusam, celeberrimum olim S. Benedicti Monasterium, mox salutatur, suisque lymphis auget. *Dimola*, Westphaliæ Hassiæq; limes, qui supra Eresburgum, nunc *Stadberg*, e montibus Westphalicis devolutus, Warburgum dicecesis Paderb. oppidum præterfluit. Inde *Bevera* & *Netha*, post Huxariæ *Grova*, ad Corbeiam *Scelpa*, ad Albaxam *Saumera*, *Visurgi* illabuntur. Major omnibus *Netha*, prope novam Herisiam, nobilem in dicecesi Paderbornensi parthenonem, ortus, campos glebasque imprimis felices circa Braculenam oppidum, quod in transl. S. Viti An. 836. *villa Brechal* dicitur, late fecundat. Deinde *Ambra*, seu *Emmera* supra Hameliam, *Luthera Alpha* & *Wehrna* coeuntes Hervordix, una cum *Begba* Lemgoviam alluen-

alluente, prope vicum Remen, in Visurgim se evolvunt; amnes ad unum omnes, aut in Diœcesi Paderbornensi nati, aut aquis suis eam irrigantes.

2. NEC ME BELLA MINUS CELEBRANT.] Primus Romanorum Drusus exercitum in Cheruscas usque ad Visurgim duxit, non sine periculo regressus; quod Dio Cass. lib. 54. his verbis prodidit. *Initio veris* (An. U. C. DCCXLII. Q. Ælio Tubero- ne, & Paulo Fabio Maximo Coss.) *rursus ad bellum profectus, Rhenum transit, Usipetas subjugavit, Luppiæque fluminis ripis ponte junctis, in Sicambros irrupit, perque eos in Cheruscorum regionem usque ad Visurgim processit: id ut ei liceret, Sicambrorum in Chattis, qui soli finitimorum auxilia negaverant, totius populi viribus facta expeditio effecerat; quo tempore Drusus iis imprudentibus regionem peragravit, Visurgim etiam transiturus, in eum inopia alimentorum, ac hyemis propinquitas, præterea examen apum in castris visum deterruissent. Regressus in sociorum terram, in summum devenit periculum, insidiis hostium frequenter lesus, & aliquando in loco angusto ac concavo circumclusus, haud procul abfuit, quin cum toto exercitu periret, a qua cum pernicie nihil aliud eripuit, quam hostium temeritas, qui cum uno omnes Romanos impetu deleri posse crederent, nullo ordine servato eos aggressi, victi inde, ferociaque sua fracta discessere. Ex eo Barbari propius adire veriti, eminus tantum hostem infestavere, ita ut Drusus vicissim iis contemptis, castellum contra eos ad Lupiæ & Alifonis fluviorum confluentes, aliudque in Chattis ad ipsum Rhenum extruxerit.*

Cæterum locus ille concavus & angustus, in quo conclusum à Sigambris reducem à Visurgi Drusum refert Dio, non alibi inquirendus videtur, quam in vallibus & sylvis circa Aldenbecam, vicum diœcesis Paderbornensis, vel in aditu saltus Teutoburgiensis, ubi, prope Hornam oppidum Lippiensis Comitatus, admirabilis illa Picarum rupes, vulgo *Exterenstein* nuncupata, & hic exhibita, conspicitur.

Alteram ad Visurgim expeditio (An. U. C. DCCXLIV. Nerone Claudio Druso & T. Quinctio Crispino Coss.) adhuc magis infau-
stâ accidit Druso, qui in Chattorum fines ingressus, obviam quæque non

sine magno labore subigendo, congressosque praeliis haud incruenta victoria superando, usque in Suevos pervenit: inde in Cheruscos converso itinere, Visurgim transgressus, omnia populando ad Albim usque perrexit, qui ex Vandalicis montibus profluens, in Oceanum septentrionalem magnus admodum factus effluit. Hunc cum frustra conatus esset transire, tropæis constitutis recessit: Etenim mulier quedam, humana amplior forma, ei obviam facta: Druse, inquit, quotandem nullum cupiditati tuæ modum statuens contendis? non tibi fatis concessum hæc omnia videre. quin tu abi: jam enim & operum tuorum, & vitæ instat tibi terminus. Oblatam à deo aliquo hanc vocem, mirum profecto est: neque tamen mihi fides abroganda videtur huic rei, quam statim eventus comprobavit: nam & continuo retro ire Drusus cæpit, & in itinere, priusquam Rhenum attingeret, morbo decessit. Ita Dio lib. 55. Illum, inquit, Velleius lib. 2. magna ex parte domitorem Germaniæ, plurimo ejus gentis variis in locis profuso sanguine, fatorum iniquitas consulem, annum agentem trigesimum rapuit. Suet. in Claudio cap. 1. ait: Supremum diem morbo obiisse in æstivis castris, quæ deinde scelerata sint appellata. Liv. l. 140. redeuntem, ex fractura, equo super crus collapsò, trigesimo quam acciderat die, mortuum. Inter Salam & Rhenum decessisse affirmat Strab. lib. 7. Quis ille Sala? an is qui in Albim influit, an qui in Mœnum? an quem nos Isalam nuncupamus in diœcesi Monasteriensi surgentem? pro hoc faciunt Isaacus Casaubonus, & Pontanus, Bertius & Hadrianus Junius, & fule Wassenbergius in Embrica lib. 1. c. 2.

Drusi deinde fratre Tiberio ad bellum, quod ante triennium sub M. Vinicio immensum exarserat, ab Augusto in Germaniam misso: Intrata protinus Germania, subacti Caninesfates, Attuarii, Bruçteri, recepti Cherusci gentes, & amnis, mox nostra clade nobilis, transitus Visurgis: Vellei. lib. 2. Reductus inde in hiberna ad Luppiæ caput Romanus miles, & insequentis anni ætate, sub duce Tiberio, perlustrata armis tota Germania, & usque ad flumen Albim Romanis cum signis perductus exercitus, & necessario iterum trajectus Visurgis. Quæ hic de Tiberio, pro more suo, Velleius tam gloriose prædicat,

Dio

de Tiberio, pro more suo, Velleius tam gloriose prædicat,
Dio

Dio Cass. lib. 55. refellit, ingenue fassus, Tiberium quidem primo ad Erygrum, deinde ad Albim fluvios progressum, nihil tamen magnopere memorandum egisse: Quamquam de Germanis Imperatoris nomen non Augustus modo, sed Tiberius etiam invenerit, honoresque triumphales C. Sentiis Germaniæ præfectus, quod horum metu bis Germani pacem accepissent, &c. Hic loco τῆς Ἐρύγρης, scribendum monet Lipsius in notis ad Velleium, τῆς Οὐερύγρης, reducta syllaba à vocula priori. Idem sentit Hadrianus Junius cap. 21. Batav.

Tiberio Augusto Germanicus Cæsar, Drusi filius, in administrando bello Germanico successit, cujus legatus Vitellius cum duabus legionibus, multis Oceani periculis defunctus, penetravit ad Visurgim, quo Cæsar classe contenderat. Quamvis Lipsius ad hunc locum Tacit. Ann. i. n. 234. scribendum putet, ad amnem Vidrum, qui Ptolemæo in hoc tractu notus, & ille ipse est, inquit, quem Vechtam hodie vocant, &c. Idem Tacit. lib. 2. Ann. clarius meminit Visurgis, quando Germanici prælium cum Arminio inquit describit. Flumen Visurgis Romanos Cberuscisque interfluebat, ejus in ripa cum ceteris primoribus Arminius adstitit, &c. Postero die, Germanorum acies trans Visurgim stetit, &c. Cæsar transgressus Visurgim, indicio perfugæ cognoscit, delectum ab Arminio locum pugnae, &c. Sic accensos & prælium poscentes in campum, cui Idistavisio nomen, deducunt: is medius inter Visurgim & colles, &c. Evocato demum in Orientem Germanico, ab infestis Romanorum armis Visurgis tandem conquievit. Ita postquam Claudius Imperator adeo novam in Germanias vim prohibuit, ut referri præsidia cis Rhenum juberet, Tacit. xi. Ann. altum in historia Romana de Visurgis silentium. Interim nemo dubitabit, quin Maximus, Probus, Diocletianus, & Maximianus, Constantinus Magnus, Julianus, & Valentinianus, Germaniam hanc transrhenanam, Francosque ejus indigenas, bello persecuti, ad Visurgim accesserint, cum satis sit compertum, Franciam veterem, quam post Saxoniam dixerunt, intime horum armis penetratam esse, quantumvis historici ejus temporis, quotquot supersunt, nullam Visurgis faciant mentionem.

3. QUAM QUÆ PER FRANCOs.] Visurgis itaque diu inglorius, victoricibus Francorum armis iterum inclaruit, quando Anno DLV. primum à Francis bellum, cujus quidem apud scriptores extet memoria, illatum est Saxoniam, quod à successoribus Francorum Regibus, per duo amplius secula, varia fortuna ductum, ac sæpe intermissum, Carolus demum Magnus, debellatis prorsus Saxonibus confecit. Saxones contempta Theodoaldi Francorum Regis pueritia, assiduis incurfionibus Austrasiæ fines infestare cæperant. Audita vero ejus morte, ascitis in societatem Thuringis, majoribus viribus in arma consurrexerant. Clotharius Austrasiæ populis, Sueffionibusque sub signa vocatis, transmisso Rheno in Saxoniam perrexit, ac multis utrimque cæsis, tandem apud Visurgim triumphavit. Quod gesta Francorum epitomata cap. 27. ita referunt; *Eo anno rebellantibus Saxonibus Clotharius rex commoto Francorum exercitu, contra eos pugnam inivit super Wiseram fluvium, exercitum eorum maximum interfecit, terramque eorum vastavit.* Et Aimoinus lib. 2. cap. 27. *Posthæc, inquit, idem rex (Clotharius) in Saxones rectum iter direxit, qui assiduis excursionibus Francorum devastabant fines. Quibus super Wiseram fluvium bello subactis, Thoringos quoque, eo quod Saxonibus auxilium tulissent, depopulatus est.* Vid. Gregor. Turonens. l. 4. c. 10. Sigebertum, Marium Aventicensem Episcopum, citatum à Valesio l. 8.

Alterum Francorum prælium cum Saxonibus ad Visurgim initum Anno DCXXX. secundum Sigeberti calculum, literis consignavit Aimoinus lib. 4. cap. 18. *Austrasiis vero Francis rex (Dagobertus) institutus à patre (Clothario) adversus Saxones, qui rebellare tentaverant, arma movit: transgressusque Rhenum, cum Bertoaldo Saxonum duce pugna commissa, ense percussus in caput, decisos cum parte galeæ crines patri per armigerum mittit, & ut sibi, antequam cunctus corruat exercitus, in auxilium properet, mandat. Forte fortuna affuit: Clotharius enim venationis gratia Longolariam sylvam petierat, ubi accepto periculorum filii nuntio, gravi exagitatus dolore, raptis quos in promptu habebat juvenibus, ad alios etiam, ut se sequerentur, directis legatis, brevi tempore longum iter emensus, (nam & noctibus viam carpebat) ad filium usque*
perve-

pervenit, & ea quidem nocte fixis super Wiseram fluvium tentoriis, quieverunt. Mane autem facto, dum Franci plausus ac voces letitiae pro adventu Regis Clotharii ederent, Bertoaldus Saxoniae dux super ripam fluminis praestolans, audito tumultu interrogat, ut quid tantus in Francorum castris oriretur tumultus? dictum est ei, Clotharium advenisse regem, atque ob id diem festum agere Francos. At ille ad haec falsa, ait. spe decepti, praetimore desideria somniant sua. Nam Regem, quem secum gratulantur manere, certa ferente fama nos compertum habemus vita jam defunctum. Clotharius ceteriori armatus superstans littori, dum talia superbe profantem audiret, nil dicens, quo major taciturnitate sua hostibus incuteretur timor, celerrime galea nudavit caput. Erat quippe ejus Caesaries pulchra canitie variata, in cuius aspectu ab adversariis maxime dignoscebatur. Denique statim à Bertoaldo agnitus, incongrua accepit responsa, in hunc modum à praefato contrariae partis duce prolata. Tunc, dixit, hic muta aderas bestia? Tunc Rex huiusmodi commotus convitio, & ultra quam dici possit, excandescens ira, capiti reposita casside, calcaribus equum versus eum impulit, ut transmeato flumine se de inimicis suis ulcisceretur. Franci itidem, injuria ducis permoti, atque ejus exemplo animati, flumen natantes transibant, sequentes Regem: qui fugienti Bertoaldo infestus insistebat. Gravabatur sane ad insequendum, & pondere armorum, & quod dum transnatar et fluvium, aqua sinum ejus, nec non ocreas impleverat. Bertoaldus tamen recedendo clamabat ad Regem, non equo & bono illum esse intentum, qui se persequeretur; sed quod sola haec ageret, laudis cupidine ductus, qui tanti aestimaretur, ut sequestratus à suis, hostem terga dare sibi compelleret. Verendum vero, ne haec res in contrarium versa, ipsum potius pessumdaret. Ista autem dum diceret, fugere non cessabat; & saepe se ejus servum, illum vero suum fatebatur dominum. Viderique injustum, ut vel servus à clementissimo domino, vel dominus à servo, licet invito ac coacto, perimatur. Verum Clotharius callide haec eum prosequi sciens, nec ea quae dicebantur curans, tandem pernecitate equi, quo vehebatur, eum asscutus interemit. Sublatoque ejus capite, ad filium, & ceteros Francos (qui tristes eo quod eum consequi nequirent, ejus saluti timentes, post eum inter pro posse accelerabant) regreditur; inde relevatis mæstia

tia eorum animis, una cum eis Saxoniam ingressus, ita depopulatus est eam, ut nullum in ea hominem viventem relinqueret, qui longitudinem spathæ, quam tunc forte gerebat, excessisset. Et Clotharius quidem hoc taliter egit. Eadem leges in gestis Francorum epitom. cap. 41. Adon. Vienn. Regin. Sigeberto. Ut Valef. lib. xviii. rer. Franc. immerito fidem hujus narrationis suspectam habere videatur. At risum meretur Bern. Furmerius lib. 3. Ann. Frif. qui contendit Bertoaldum à Lothario cæsum natione fuisse non Saxonem, sed Frisium, quartumque ejus gentis Regem. Plura is addit de Yglone Galamæo Frisio, Susati præfecto, qui fortiter Aufrasiarum aggressiones exceperit, repuleritque, quique Dagoberti galeam perfregerit, capillos amputarit; adhæc de loco prælii, de Adgillo Bertoaldi filio, post patrem Frisiorum Rege. Quæcum nullo idonei auctoris testimonio ab eo confirmantur, quæ facilitate narrantur, eadem rejiciuntur.

Postea Carolus Martell, fortissimus Aufrasiæ Princeps Saxones adortus Anno dccxxi. armis etiam suis Visurgim nobilitavit; quod paucis, ut solet, meminit Ado Viennensis in *Chronic. Carolus major Domus, & Aufrasiarum princeps, vastans omnia, & Saxonum agros diripiens, ad Wisorem pervenit.* Vid. Aimoin. l. 4. c. 52. Ann. Fuld. Annales incerti auctoris apud Pithæum, Valefium lib. xxiv. rerum Francicarum pag. 446.

Paternis deinde vestigiis insiftens Carolomannus, Martelli filius, ducto in Saxoniam exercitu, ad Visurgim castra habuit Anno dccxliiii. teste Adone Viennensi; quando Saxonibus trans flumen confidentibus, Gerviliebus, aliis Gervilius, Episcopus Moguntinus, ad familiare colloquium dolo evocavit eum ex hostibus, qui patrem suum Geroldum Episcopum in eodem Moguntinum anno superiore interfecerat, quem adequitantem in medio fluminis confodit, cujus morte sublato clamore, ad arma concursum, in totoque atroci prælio, victi tandem Saxones. Quæ Othlonus lib. i. c. 44. vitæ S. Bonifacii apud Serarium fusius sic narrat. *Illis temporibus Saxones devastabant Thuringiam regionem. Quamobrem populi ejusdem regionis confugientes ad supradictum Principem Karolomannum, quærebant ab eo auxilium, qui mox pro eorum ereptione exercitum misit, in quo simul Geroldus Moguntiacensis*

sis tunc Episcopus, pater scilicet præfati Gewiliebis, jussus transivit.
 Cumque congressio facta fuisset bellantium, & invicem semet ferien-
 tium: Geroldus Episcopus interfectus ibi inter alios occubuit. Dein-
 de filius ejus Gewilieb, adhuc laicus in palatio constitutus, pro sedan-
 do patris dolore, Clericatus officio promovebatur, & ad regendam
 Ecclesiam Moguntiacensem post obitum patris subrogabatur. Post
 non multum vero temporis iterum Karolomannus exercitu congre-
 gato contra Saxones perrexit, secumque eundem Gewilieben duxit.
 Confidentibus autem utriusque populi exercitibus, cis citraque ripam
 fluminis Wisraba, præcepit Gewilieb puerum suum inter hostes per-
 gere, illicque nomen ejus, qui patrem suum occiderat, diligenter inqui-
 rere. Cumque puero jussa complenti responderetur a quodam, pro-
 xime illum adesse, quem quæreret, venire rogare, inquit, eum huc
 quantocyus, quia secum sermocinari senior appetit meus. Quo venien-
 te, & utrimque alterius adventu denuntiato; mox preparatis equis
 ab utroque itur, & in medio amne occurrentibus, atque colloquenti-
 bus, ait Gewilieb Episcopus: Accipe jam ferrum, quo patrem vindico
 carum. Hæc igitur dicens, gladio mox perfodit illum. Qui statim
 corruens ex equo exhalavit spiritum. Cumque sui talia agnoscerent,
 ab omnibus clamabatur, utrimque confertis cuneis summopere dimi-
 cabatur, superatisque Saxonibus Karolomannus cum suis ad propria
 remeavit, nemine id quod factum est à Gewiliebe in homicidii crimen
 imputante. Unde & reversus solitos Episcopales sibi vindicavit usus.
 At S. Præsul Bonifacius inter cætera correctionis colloquia, hæc pariter in conventu Syno-
 dali protulit, attestans nullum homicidii reatu pollutum debere Episcopali sacerdotio fungi.
 Adhæc etiam ei objecit, propriis oculis se perspexisse, illum cum avibus canibusque jocan-
 tem, quod Episcopo nullatenus liceret. Audiens autem hæc Gewilieb, sentiensque se nullo
 modo contra stimulum vel secularis potentie, seu auctoritatis Canonice, qua mediante S.
 Bonifacio in omnes coram positos deferebatur, calcitrare posse, judicio consentit communi,
 depositusque est ab ordine Episcopali. Quo deposito statim S. Bonifacius à suprædictis
 Principibus Karolomanno videlicet & Pipino fratre ejus, Ecclesia Moguntiacensi
 præficiunt. Tom. xvii. Conc. Gener. Parisiis ed. p. 441. De Pipini & Caroli M Fran-
 corum Regum expeditionibus ad Visurgim, post in tempore memorabimus.

4. SED QUOTA PARS RERUM.] Romanis scriptoribus atque in primis Corne-
 lio Tacito acceptum ferri debet, quicquid de bellis Romanorum in Germania
 gestis, quicquid de Arminii præliis & triumphis, quicquid de Majorum nostro-
 rum moribus ac virtutibus adhuc superest. Enim vero Germani, uti *Literarum*
secreta ignorabant, & quod unum apud illos, teste Tacit. de morib. German. memorie

& annalium genus, præclara eorum facinora carminibus celebrabant; ita etiam Arminium libertatis suæ vindicem, auctore eodem Tacit. lib. II. Ann. cecinerunt, ac positis nonnullorum opinione, Eresburgi statuis, famæ quidem posterorum commendarunt; sed jam diu collapsis simulacris perierunt *agrestia* hujusmodi carmina, ut Julianus ait in Antioch. *similia clangoribus avium affere clamantium*; dum interim Arminii virtutes ac res fortiter gestæ perennant, immortalibus literarum monumentis consignatæ, eadem vetustas obliteravit barbara & antiquissima carmina, quibus veterum Regum actus & bella canebantur, & quæ Carolus M. descripsit, memoriæque mandavit. Eginardus in vita Caroli M. cap. 29. Verissimum interim est, quod scribit Diodorus Siculus, *cetera monumenta ad breve tempus perdurare variis casibus obnoxia, historia virtutem per univ. orbem diffusam, ipsum, quod cetera consumit, tempus sui habere custodem.*

5. NI MIHI QUAM TACITUS SCRIPTOR DEDIT.] Et si Tacitus Imperator, auctore Fl. Vopisco, Cornelium Tacitum, scriptorem historia Augustæ, quod parentem suam eundem diceret, in omnibus bibliothecis collocari; & ne lectorum incuria deperiret, librum per annos singulos decies scribi publicitus jussit: Parum tamen absuis, quin priores quinque Annalium libri interirent, nisi insigni Corbeia nostræ beneficio essent conservati. Id quod J. Lipsius nos docuit in not. ad Taciti Ann. lib. 2. num. 34. *Visurgis mutua Romanorum Germanorumque clade nobilis annis. Cui famam præcipue Tacitus dedit, & ipse Tacito (mirum fatum) vitam. Nam quinque hi primores libri inventi Corbeia; quod Monasterium ad Visurgim est, atque illinc depromptum vere hunc thesaurum. Quæstor quidam Pontificius ad magnum Leonem detulit, donatus ab eo aureis quingentis. Idem in disjunct. Notar. Cod. Mirand. Codicem, inquit, illum tuum advocas; quorum unice unicum in tota Europa exemplar esse hætenus audimus. Id Leoni X. Pont. Opt. Max. oblatum, in Corbeiensis Monasterio ad Visurgim repertum, servat etiamnum inclita illa Bibliotheca Medicea. Hæc ille, pro more suo, candide & sincere, Andreas Alciat. Germani tanti thesauri conservati laudem invidens, in quodam historiae encomio, & Galeacium Vicecomitem scripto, ejusdem rei meminit, sed cum injuria nostræ gentis, ac veritatis dispendio. Sic enim garrit: *Esset adhuc ἀλέφαλος Tacitus, nisi Christiani orbis Max. Pontifex Leo X. priores quinque libros de Barbaris redemptos, postliminio ut tandem reverterentur, effecisset.* Meibom. in vita Windichindi Corbeiensis præfixa ejus Annalib. Nec solus Tacitus, Verum etiam Quinctilianus, Asconius, Silius Ital. Argonautica Val. Flacci, Ciceronis libri de finib. & leg. in Germania à Poggio reperti. Gerhard. Vossius de hist. Lat. lib. 3. cap. 5. pag. 550. & Velleius Patereculus in Bibliotheca Murbacensis Monasterii inventus, Germanis debentur. Nicolaus Heinsius in præfat. ad Patereculum. Quibus utinam aliquando Plinii XX. Volumina de bellis Germanicis accedant! quæ Conrad. Gesnerus Augustæ Vindellicorum, alii Tremonia in Westphal. apud Caspar. Schwartzium Patricium Tremoniensis extitisse tradiderunt,*

RE-